

...hogy élni tudjunk
a természet adta
lehetőségekkel

AZ EURÓPAI TÁJ EGYEZMÉNY ÉS A NEMZETI TÁJSTRATÉGIA KAPCSOLÓDÁSAI A ZÖLDINFRASTRUKTÚRA PROJEKTELEMHEZ

zöldinfrastruktúra
a természet hálózatai

Zöldinfrastruktúra
műhelytalálkozó
Budapest, 2019. április 12.

Kincses Krisztina

krisztina.kincses@am.gov.hu

Nemzeti Parki és Tájvédelmi Főosztály
Agrárminisztérium

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Regionális
Fejlesztési Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

A közösségi jelentőségű természeti értékek hosszú távú megőrzését és fejlesztését, valamint az EU Biológiai Sokféleség Stratégia 2020 célkitűzésének hazai szintű megvalósítását megalapozó stratégiai vizsgálatok

Kedvezményezett: Agrárminisztérium (volt Földművelésügyi Minisztérium)

Partnerek: MTA Ökológiai Kutatóközpont, MTA Agrártudományi Kutatóközpont Talajtani és Agrokémiai Intézet, Agrárgazdasági Kutatóintézet, BFKH Földmérési, Távérzékelési és Földhivatali Főosztály (~ FÖMI), Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság, Kiskunsági Nemzeti Park Igazgatóság

Területi fókusz: Natura 2000 hálózat, természetes és természetközeli ökoszisztémák...az ország teljes területe

Időtartam: 2016. okt. 1. – 2020. dec. 31.

Költségvetés: 1,07 milliárd Ft

Finanszírozás: Környezeti és Energiahatékonysági Operatív Program (70%); Versenyképes Közép-Magyarország Operatív Program (30%)

4 FEJLESZTÉSI ELEM

A természetvédelem országos programja.

tájkarakter

a természet arcai

Természeti és táji értékek táji léptékű megőrzésének stratégiai megalapozása

natura

a természet értékei

A közösségi jelentőségű fajok és élőhelyek megőrzését szolgáló tudásbázis fejlesztése

ökoszisztéma-
szolgáltatás

a természet ajándékai

Nemzeti ökoszisztéma szolgáltatás-térképezés és -értékelés

zöldinfrastruktúra

a természet hálózatai

A zöldinfrastruktúra megőrzését és fejlesztését megalapozó stratégiai keretek meghatározása

Hogyan kapcsolódik a projektben meghatározott feladathoz az Európa Tanács Európai Táj Egyezménye?

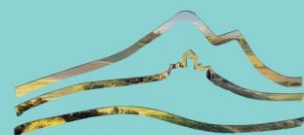
- **Az Európa Tanács regionális nemzetközi szervezet**
Keretbe foglalja az európai államok számára, hogy milyen általánosan elfogadott szabályok és univerzális elvek alapján alakítsák ki belső működésüket, és segítséget nyújt a tagállamoknak az általuk vállalt kötelezettségek nemzeti jogrendszerbe való ültetéséhez.
- **Siena, Palazzo Publico (Városháza)**
Ambrogio Lorenzetti: L'Allegoria ed Effetti del Buono e del Cattivo Governo
Az Európa Tanács Európai Táj Egyezménye (a Miniszteri Bizottság 2000. július 19-én fogadta el és Firenzében 2000. október 20-án nyitotta meg aláírásra)
- **Az Európai Táj Egyezmény fókuszában az ember áll, az emberi jóllét**
Területi dimenziója a táj;
Eszköze a táj védelme, kezelése és tervezése;
Alapvetése, hogy mindenkinek jogokat biztosít, de kötelezettséget is ró;
Értékrendje: fenntarthatóság, szubszidiaritás, érintettek bevonása.

zöldinfrastruktúra
a természet hálózata

EUROPEAN LANDSCAPE
CONVENTION

CONVENTION
EUROPÉENNE DU PAYSAGE

Hogyan kapcsolódik a projektben meghatározott feladat az Európai Táj Egyezményből fakadó feladatokhoz?

- **2007. évi CXI. törvény a Firenzében, 2000. október 20-án kelt, az Európai Táj Egyezmény kihirdetéséről**
mindegyik Fél vállalja, hogy
  - számba veszi a területén található tájakat
  - elemzi jellemző vonásaikat, valamint azokat a hatásokat, amelyek alakítják őket
  - számon tartja a változásokat
  - értékeli az így számba vett tájakat, figyelembe véve azokat az értékeket, amelyeket az érdekelt felek és az érintett lakosság nekik tulajdonít
  - a számbavétel és értékelés folyamatai a tapasztalatok és a módszerek cseréjén alapulnak
  - **a számba vett és értékelt tájai számára minőségi célkitűzéseket határoz meg nyilvános vita nyomán**

A „Táj minőségére vonatkozó célkitűzés” meghatározása egy adott táj esetében úgy értendő, hogy az illetékes hatóságok megfogalmazzák a lakosságnak a környékbeli táj jellemzőire vonatkozó igényeit.

zöldinfrastruktúra
a természet hálózatai

Hogyan kapcsolódik a projektben meghatározott feladat a Nemzeti Tájstratégiához?

- **Kormány 1128/2017. (III. 20.) Korm. határozata**
a 2017-2026 közötti időszakra vonatkozó Nemzeti Tájstratégiáról

- **Az első Nemzeti Tájstratégia küldetése**

Komplex holisztikus látásmódot kell kialakítani és elfogadtatni.

A tájat az ágazati politikák megalapozó elemévé kell tenni, és nem csak a kiemelt értékvédelmi szempontok alapján lehatárolt területeket és funkciókat kell védeni, megőrizni.

A táj állapotát és a kiváltó hatásokat együtt kell kezelni, rámutatva a tájhasználatból adódó felelősségvállalás szükségességére.

zöldinfrastruktúra
a természet hálózata

Mi a Nemzeti Tájstratégia (2017-2026) átfogó célja?

- **A stratégia átfogó célja a táji adottságokon alapuló felelős tájhasználat.**

A tájat, a táj egyes területeit arra alkalmas célra és módon és csak a fenntarthatóság mértékéig hasznosítjuk. Szemlélete a társadalom egészére, minden döntési szintre kiterjed az egyéntől a közösségekig és a helyi döntéshozóktól, hatóságoktól az államig. A kihívásokra horizontális és vertikális együttműködések útján keressük a választ, annak érdekében, hogy a tájhasznosítás gyakorlatában a társadalmilag szükséges új funkciók területi elhelyezéséhez arra alkalmas területeket keresünk, illetve a meglévő tájhasználatot a fenntarthatóság mércéjén alapulva a tájpotenciálhoz alakítjuk, igazítjuk.

zöldinfrastruktúra
a természet hálózata

Mik a Nemzeti Tájstratégia (2017-2026) horizontális elvei?

- **Az átfogó cél eléréséhez az alábbi horizontális elvek érvényesítését kell biztosítani:**
  - A) Természeti erőforrások és kulturális örökség általános védelme
  - B) Bölcs és takarékos területhasználat
  - C) Éghajlatváltozás hatásának mérséklése, alkalmazkodás

zöldinfrastruktúra
a természet hálózata

Milyen megállapításokat tesz a Nemzeti Tájstratégia (2017-2026) a zöldinfrastruktúrára?

„**Hiányosság** mutatkozik továbbá a zöldfelületek településklimát befolyásoló **hatásának**, a külterületi zöld infrastruktúra elemek klímamódosító, talajvédelmi, vízvédelmi, stb. hatásainak közgazdasági **értékelésében.**”

„a **környezet- és tájtudatosabb támogatáspolitikának** vannak már meglévő **alappillérei és részleges eredményei**, mint pl. a Tanyafejlesztési Program, a Termelő Falu Program – Zártkerti revitalizációs Program, a Zöld infrastruktúra-hálózat fejlesztési és fenntartási akcióterv, a Barnamezős területek rehabilitációja, a Zöld város kialakítása, a Fenntartható városfejlesztés, a Fenntartható települési közlekedésfejlesztés, a Megyei jogú városok leromlott városi területeinek rehabilitációja, (...)”

„A zöld infrastruktúra **fejlesztése kedvezően befolyásolja** a vizek állapotát, bővülnek az ökoszisztéma szolgáltatások.”

zöldinfrastruktúra
a természet hálózata

Milyen további megállapításokat tesz a Nemzeti Tájstratégia (2017-2026) a zöldinfrastruktúrára?

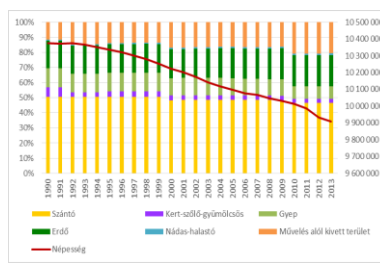
„a nem művelt területek, közte a települési tér, (...) 1990-től napjainkig 11%-ról 22%-ra növekedett, a mezőgazdasági földterületek és a **zöldfelületek** (gyep, kert-szőlő-gyümölcs, szántó) **rovására.**”

„Az új infrastrukturális fejlesztések fragmentáló hatása további károkat okozhat. A **zöldfelületek elaprózódnak**, a köztük lévő **funkcionális kapcsolat megszűnik**, az ebből adódó káros hatások erősödnek, valamint a tájszerkezet főként a települések szegélyén jelentős mértékben átalakul.”

„**A városklíma negatív hatása** (a hőmérséklet emelkedése, az átszellőzés hiánya, a csapadékvíz-elvezetés méretezésének nehézségei) a sűrűn beépített nagyvárosokban, főleg a szinte teljesen leburkolt, **zöldfelületekben szegény városközponti területeken, főútvonalak mentén** érezhető leginkább. ”

zöldinfrastruktúra
a természet hálózata

Milyen javaslatokat fogalmaz meg a Nemzeti Tájstratégia (2017-2026) a zöldinfrastruktúrára vonatkozóan?

„(...) **erősítendő** a belterületi **zöldfelületi rendszer tervezésének, engedélyezésének** (szakértői, műszaki ellenőri és felelős műszaki vezetői rendszerének) **szabályozása**, valamint a települések zöldfelületi rendszer **tervezésére vonatkozó átfogó szakmai szempontrendszerek** (pl. egy lakosra jutó zöldfelület területe, a lakóövezetből elérhető zöldterületek elérési távolságának maximalizálása, csapadékvíz helyben történő hasznosításának minimális területaránya).”

„Beszivárgást segítő csapadék-gazdálkodási rendszerek kialakításával, illetve a zöld infrastruktúra kiépítésével el kell érni, hogy **a lehullott csapadék első 20 mm-e a talajvíz/talajnedvesség pótlására fordítódva, helyben maradjon.**”

„A zöldítés eredményeként kialakult, megőrzött **zöldfelületek beillesztése a hazai zöldinfrastruktúra rendszerébe tervezői szemléletű koordinációt igényel.**”

zöldinfrastruktúra
a természet hálózata

Milyen javaslatokat fogalmaz meg a Nemzeti Tájstratégia (2017-2026) a zöldinfrastruktúrára vonatkozóan?

„(...) A klímatudatosság jegyében a települések kiemelt feladata az **egy főre jutó zöldterület és zöldfelület nagyságának növelése** a rekreációs igényekre tekintettel. Ennek egyik feltétele, hogy a település **nem-önkormányzati tulajdonú zöldfelületi rendszerének is legyen hatékony felügyelete.**

(...) **hiányos a zöldfelületi rendszer tervezésének, engedélyezésének, szakértői, műszaki ellenőri és felelős műszaki vezetői rendszerének szabályozása, hiányoznak a települések zöldfelületi rendszer tervezésére vonatkozó átfogó szakmai keretszabályok, a hazai zöldinfrastruktúra felmérése, nyilvántartása, állapotértékelése, a zöldinfrastruktúra-fejlesztés kialakításának szakmai alapjai.**”

zöldinfrastruktúra
a természet hálózata

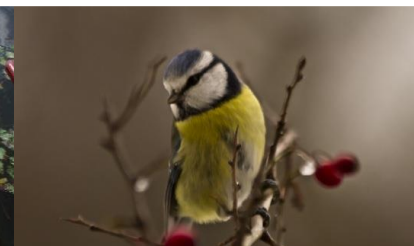

Milyen javaslatokat fogalmaz meg a Nemzeti Tájstratégia (2017-2026) a zöldinfrastruktúrára vonatkozóan?

„A zöld-infrastruktúra tervezésénél a **használati és esztétikai szempontokon túl a növényalkalmazásban egyre hangsúlyosabb figyelmet kell fordítani az ökológiai és a humán-egészségügyi szempontokra.** Az allergiát okozó fajokat el kell kerülni és lehetőség szerint a **helyi viszonyokhoz alkalmazkodó őshonos fajokat, fajtákat kell preferálni.**”

zöldinfrastruktúra
a természet hálózata

Milyen intézkedéseket javasol a Nemzeti Tájstratégia (2017-2026) a zöldinfrastruktúrára vonatkozóan?

Zöldinfrastruktúra felmérése, állapotértékelése.
Zöldfelületek kataszterezése.
Barnamező-kataszterezés.
Rozsdaövezet-kataszterezés.
A korábbi „KAC” körébe tartozó felhagyott bányák állapotértékelése, beavatkozás szükségességének felmérése, értékelése.
Meliorációval érintett területek felmérése, állapotértékelése.
Agroökológiai potenciál felmérése, (újra)értékelése.
Tájfragmentáció felmérése.
Országos nyilvántartásban szereplő barnamezőkre, zöldfelületekre, használaton kívüli építményekre, nagy elöntési valószínűségi területen lévő (lakó- és üdülési rendeltetésű) területekre irányelvek, minőségi célkitűzések meghatározása.
A klímabarát települési modell fejlesztése.

zöldinfrastruktúra
a természet hálózata

Milyen intézkedéseket javasol a Nemzeti Tájstratégia (2017-2026) a zöldinfrastruktúrára vonatkozóan?

Zöldfelülettel összefüggő állami és önkormányzati felelősségek tisztázása és jogi szabályozása.

A belterületi zöldfelületi rendszer tervezésének, engedélyezésének, szakértői, műszaki ellenőri és felelős műszaki vezetői rendszerének átfogó szabályozása.

A települések zöldfelületi rendszer tervezésére vonatkozó átfogó szakmai keretszabályok (pl. egy lakosra jutó zöldfelület területe, a lakóövezettől elérhető zöldterületek elérési távolságának maximalizálása, csapadékvíz helyben történő hasznosításának minimális területaránya) megalkotása.

zöldinfrastruktúra
a természet hálózata

A Nemzeti Tájstratégia (2017-2026) mely intézkedéseire járul még hozzá a fejlesztési elem?

Klímabarát települési modell alkalmazása, településszerkezeti szintű tervezés és beavatkozások.

A csapadék beszivárgás lehetőségének, és ezzel a talaj vízpótlásának és a talajvíz utánpótlásának növelése, illetve a városi klíma javítása érdekében a csapadék helyben tartása zöldfelületek növelésével, városi tórendszerek kialakításával.

Minden településen a zöldfelületi rendszerre vonatkozó minőségi célkitűzések meghatározása.

1-5% (árvízi, belvízi) elöntési valószínűségi területekre minőségi célkitűzések meghatározása.

Minden településen a barnamezőkre, rozsdáövezetekre minőségi célkitűzések meghatározása.

zöldinfrastruktúra
a természet hálózata

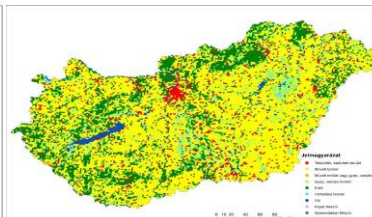
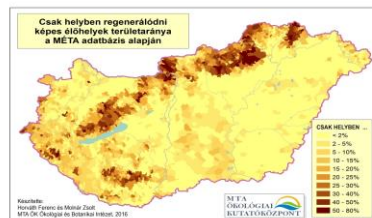
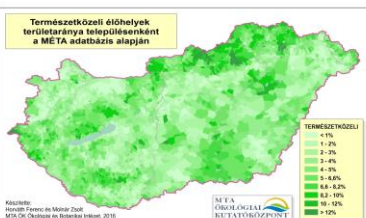

Hogyan járul hozzá a fejlesztési elem az Európa Tanács Európai Táj Egyezményének és a Nemzeti Tájstratégia (2017-2026) végrehajtásához?

- Fenntarthatósági szempontok érvényesítése, a táji adottságokhoz igazodó tájhasználat szakmai elősegítése a módszertanok kidolgozásával, adatbázisok fejlesztésével
- Érzékenyítés, tudatosítás és a demokrácia együttes érvényesítése a társadalmi részvétel eszközrendszerével

*...hogy élni tudjunk
a természet adta
lehetőségekkel*

KÖSZÖNÖM A FIGYELMET!

zöldinfrastruktúra
a természet hálózatai

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Regionális
Fejlesztési Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE